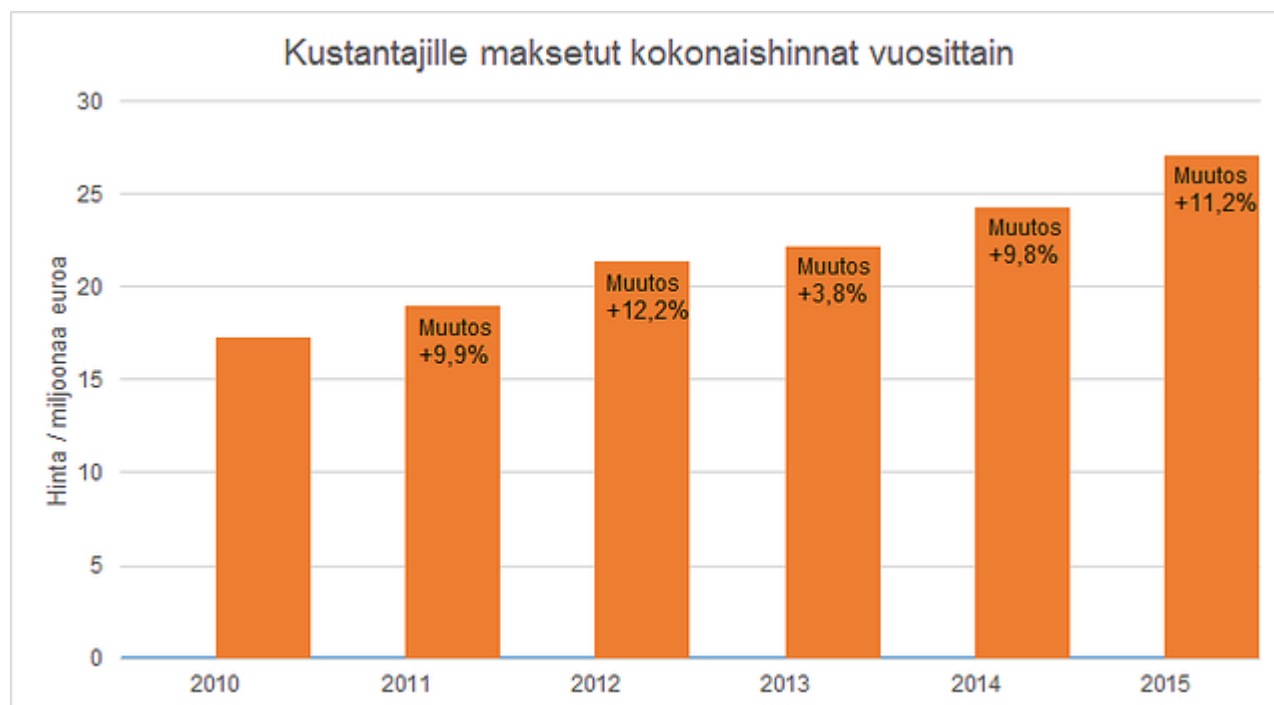

FinELib neuvottelee julkaisuille kohtuullista hintaa ja avoimempaa saatavuutta – uhkana tilausten päättymisen

Fakta Julkaistu 08.12.2016 klo 12:30 Kirjoittaja Suvi Pousi, Jessica Parland-von Essen

Suomessa FinELib, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja kirjastojen muodostama konsortio, neuvottelee keskitetysti käyttöoikeussopimuksia koti- ja ulkomaisten tieteellisten kustantajien sähköisiin aineistoihin ja näiden sopimusten vuosiarvo (2014) on hieman yli 18 miljoonaa euroa. Lisäksi FinELibin ulkopuolella maksetut e-lehtitilausmaksut 2014 olivat yliopistoissa noin 7 miljoonaa euroa. Samaan aikaan kun tilausmaksut ovat nousseet [noin 10 % vuosittain](#) ovat suomalaisten yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten budjetit jopa pienentyneet.

Hintojen nousun perustetta on vaikea ymmärtää, sillä tieteellinen kustantaminen tuottavaa liiketoimintaa. Suurimpien tieteellisten kustantajien liikevoitto on noin 30 – 40 % ja suurimman tieteellisten kustantajan, Elsevierin, lehtipaketin hinta vuonna 2015 on 1,5 kertaa enemmän kuin vuonna 2007. Mikäli kustannuksia ei saada kohtuullistettua vaarantuu suomalaisten tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden pääsy tieteellisiin julkaisuihin.

Suomalaista tiedeyhteisöä edustavan [FinELib-konsortion](#) ja kansainvälisten tiedekustantajien neuvottelut e-lehtipakettien (Elsevier, Wiley, Sage, Taylor & Francis, ACS) tilausten uusinnasta korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille ovat edelleen kesken. FinELib pyrkii neuvottelemaan kustannuksia kohtuullisimmiksi ja lisäämään avointen sisältöjen määrää.

Tutkijoilta vahva tuki neuvottelutavoitteille

Myös tutkijat ovat heränneet tilanteeseen. [Tiedonhinta.fi](#) -kannanotto kerää parhaillaan tutkijoiden allekirjoituksia tukemaan FinELibin neuvottelutavoitteita. Kannanotto sai lentävän lähdön, sillä noin

viikossa nimiä tuli yli 2000, joista noin 300 on professoreita. Allekirjoituksia kerääntyy edelleen lisää ja joukossa on myös monia maamme huippututkijoita. Kannanoton taustalta löytyy joukko yksittäisiä avoimesta tieteestä kiinnostuneita tutkijoita, joista yksi on Heidi Laine Helsingin yliopistosta.

"Tiede kuuluu kaikille: tutkijoille, kansalaisille, päätöksentekijöille." Heidi Laine sanoo.
"Avoimesti liikkuva, luotettava ja ymmärrettävä tieteellinen tieto on minusta tärkein yksittäinen lääke ympäristöongelmia, eriarvoisuutta, osattomuutta ja ääriajattelua vastaan."

Heidi Laine (HY) on yksi kannanoton taustalla olevista tutkijoista.

"Kannanottoa suunnitellessamme emme osanneet asettaa mitään määrällistä tavoitetta. Yli 2000 allekirjoitusta on uskomattoman hieno saavutus ja varmasti lisää tulee. Yhtenä tavoitteena oli tiedottaa tiedeyhteisöä tilanteesta ja herättää arvostusta FinElibin tinkimättömyyttä kohtaan. Uskon, että tässä tavoitteessa on onnistuttu. Tästä eteenpäin näkisin, että tavoitteet elävät neuvottelujen edistymisen mukaan: jos kaikkien kustantajien kanssa päästään tyydyttävään sopimukseen, tulee kannanotto elinkaarensa päähän ja keskustelu tieteen avoimuudesta jatkuu muissa yhteyksissä. Jos taas joidenkin kustantajien osalta sopimukset kariutuvat ja sisältöihin pääsy loppuu, tulee tavoitteeksi boikotin aktivoiminen ja siihen liittyvän keskustelun käyminen."

Jos kustantajien haluttomuus FinElibin vaatimiin myönnytyksiin tilaushintojen kohtuullistamisen ja sisältöjen avoimuuden kasvattamisen osalta johtaa tilausten päättymiseen, kannanoton allekirjoittaneet pitäytyvät vertaisarviointi- ja toimitustehtävistä kyseisten julkaisijoiden lehdissä, kunnes sopimukseen päästään. Tämä boikotti on herättänyt myös kansainvälistä kiinnostusta.

Heidi Laine kertoo tutkijoiden tuen tuntuvan hienolta: "Kannanoton saama tuki vahvistaa aiempaa selkärangatuntumaani siitä, että tieteellisen julkaisemisen ongelmat tiedostetaan tiedeyhteisön arjen tasolla. Avoin saatavuus ja avoin tiede eivät ole vain juhlapuheiden sanahelinää. Kannanottoon reaktiona tulleet muutamat kriittisetkin puheenvuorot myöntävät, että järjestelmä on taloudellisesti kestämaton, vain muutoksen aikaan saamisen keinoista ollaan eri mieltä. Suurin osa palautteesta on ollut kiittävää ja kannustavaa."

Neuvottelut jatkuvat

FinELibin 22.11. julkaistun [tiedotteen](#) mukaan toistaiseksi esimerkiksi Elsevier-neuvotteluissa FinELibin ja kustantajan näkemykset avoimen julkaisemisen edistämisestä ja sopimuksen kustannustasosta ovat kaukana toisistaan. Neuvottelut kaikkien kustantajien kanssa jatkuvat. Nykyiset sopimukset ovat voimassa 31.12.2016 asti.